

СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

від 25 листопада 2021 р.
рк/к

№ 70/27-

м. Харків

ВОВКІВСЬКОМУ КОМУНАЛЬНОМУ
ПІДПРИЄМСТВУ «ФОРТУНА»

*64041, Харківська обл., Кегичівський р-н,
с. Вовківка, вул. Центральна*

Про припинення дій, які
містять ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

У ході здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, розпорядженням адміністративної колегії Харківського міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 28.05.2020 № 70/74-рп/к розпочато розгляд справи № 1/02-69-20 за ознаками вчинення ВОВКІВСЬКОГО КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ФОРТУНА» (надалі - ВКП «ФОРТУНА») порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання (надалі - Справа).

Відповідно до підпункту 6.1 пункту 6 розпорядження від 28.11.2019 №23-рп «Про реорганізацію територіальних відділень Антимонопольного

комітету України» (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 07.05.2020 № 5-рп) Харківське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України перейменовано у Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету (надалі - Відділення).

В ході розгляду Справи встановлено наступне.

Відповідач у Справі - ВКП «ФОРТУНА» є юридичною особою, засноване Вовківської сільською радою, ідентифікаційний код юридичної особи – 36870716. Місцезнаходження ВКП «ФОРТУНА»: 64041, Харківська обл., Кегичівський р-н, с. Вовківка, вул. Центральна.

Відповідно до статуту ВКП «ФОРТУНА», затвердженого рішенням VII сесії VI скликання Вовківської сільської ради від 01.04.2011 № 52, основними цілями ВКП «ФОРТУНА» є максимальне забезпечення потреб населення с. Вовківка та с. Серго комунальними послугами, проведення комплексного благоустрою населених пунктів, надання допомоги в закупівлі та переробці сільськогосподарської продукції.

Згідно із Статутом ВКП «ФОРТУНА» є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку із власним найменуванням.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті <https://usr.minjust.gov.ua> Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності ВКП «ФОРТУНА» є забір, очищення та постачання води (код за КВЕД 36.00).

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ВКП «ФОРТУНА» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництв), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Згідно з статтею 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно

до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сфері, зокрема, централізованого водопостачання.

Отже, ВКП «ФОРТУНА» у розумінні статті 1 Закону України «Про природні монополії» є суб'єктом природних монополій.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженій розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

Об'єктами аналізу є:

- послуги з централізованого водопостачання;
- ВКП «ФОРТУНА» - суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водопостачання.

Споживачами послуг є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого водопостачання.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Абзацом двадцять п'ятим статті 1 Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» визначено, що централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.

Згідно з пунктом 1 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (надалі – Правила № 630), Правила № 630 регулюють відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг, і фізичною та юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

Відповідно до пункту 2 Правил № 630:

- централізоване постачання холодної та гарячої води - послуга,

спрямована на задоволення потреб споживача у холодній та гарячій воді, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем холодного та гарячого водопостачання;

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Централізоване водопостачання є послугою, яка не має замінників. Внаслідок технологічних особливостей централізованого водопостачання конкуренція на зазначеному ринку відсутня.

Послуги з централізованого водопостачання в розумінні абзацу тринадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.

Таким чином, товарними межами ринку є послуги з централізованого водопостачання.

Відповідно до вимог Методики територіальні (географічні) межі ринку визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.

ВКП «ФОРТУНА» листом від 27.04.2020 № 9 (вх. від 28.04.2020 № 2191) зазначило, що надає послуги з централізованого водопостачання населенню, підприємствам та організаціям в межах Вовківської сільської ради - с. Вовківка та с. Серго Кегичівського району Харківської області.

Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з централізованого водопостачання є територія с. Вовківка та с. Серго Кегичівського району Харківської області, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні ВКП «ФОРТУНА».

Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.

Часовими межами ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення визначено період: березень-грудень 2020 року, січень-жовтень 2021 року.

Враховуючи викладене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ВКП «ФОРТУНА» має ознаки

монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з централізованого водопостачання в межах території с. Вовківка та с. Серго Кегичівського району Харківської області, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні ВКП «ФОРТУНА», оскільки на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

Аналізом інформації, наданої ВКП «ФОРТУНА», було встановлено, що тариф на послуги з централізованого водопостачання у розмірі 23 грн. 00 коп. за 1 м³ затверджений Рішенням Вовківівською сільською радою від 20.02.2020 року № 571 (надалі - Рішення). Згідно з Рішенням, тариф вводиться в дію з 01.03.2020 року.

Відповідно до Наказу ВКП «ФОРТУНА» від 28.02.2020 № 3, тариф на послуги з централізованого водопостачання становить 23 грн. 00 коп. за 1 м³ холодної води.

У ході розгляду справи було встановлено, що ВКП «ФОРТУНА» включає до складу тарифу на послуги з централізованого водопостачання вартість послуг з опломбування засобів обліку холодної води.

ВКП «ФОРТУНА» листом від 27.04.2020 № 9 (вх. від 28.04.2020 № 2191) зазначило, що «вартість послуг з опломбування засобів обліку холодної води включається в калькуляцію загальної вартості послуг з водопостачання (стаття «Матеріали» калькуляції). Окремо послуга з опломбування/розпломбування приладів обліку водокористувачами не оплачується» (мова оригіналу).

Основні засади організаційних, господарських відносин, що виникають у сфері надання та споживання житлово-комунальних послуг між їхніми виробниками, виконавцями і споживачами, а також їхні права та обов'язки визначені Законом України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 № 2189-VIII, Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими Постановою Кабінету міністрів України від 21.07.2005 № 630 (надалі – Правила № 630), Правилами надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 р. № 690 (надалі – Правила № 690).

Відповідно до статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до житлово-комунальних послуг належать, зокрема, комунальні послуги, у тому числі послуги з централізованого водопостачання.

Згідно з частиною першою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» та пунктом 6 Правил № 690 надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.

Відповідно до пункту 5 частини 2 статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» індивідуальний споживач зобов'язаний оплачувати надані житлово-комунальні послуги за цінами/тарифами, встановленими відповідно до законодавства, у строки, встановлені відповідними договорами.

ВКП «ФОРТУНА» листом від 27.04.2020 № 9 (вх. від 28.04.2020 № 2191) зазначило, що «вартість послуг з опломбування засобів обліку холодної води включається в калькуляцію загальної вартості послуг з водопостачання (стаття «Матеріали» калькуляції). Окремо послуга з опломбування/розпломбування приладів обліку водокористувачами не оплачується» (мова оригіналу).

Проте, відповідно до абзацу третього підпункту 3 пункту 19 Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 (надалі – Порядок № 869), до складу планованої виробничої собівартості централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення включаються: зокрема, витрати на обслуговування засобів вимірювальної техніки (огляд, опломбування/розпломбування, періодичну перевірку та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж), **які є власністю ліцензіата та/або перебувають у нього в користуванні** (крім вузлів комерційного та розподільного обліку води) і використовуються у технологічному процесі виробництва/надання централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Відповідно до листа ВКП «ФОРТУНА» від 19.06.2020 засоби обліку холодної води встановлюються споживачами, а отже є власністю споживачів.

Разом з тим, згідно з пунктом 24 Порядку № 869 до тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення не включаються витрати, які включено до складу плати за абонентське обслуговування та плати за обслуговування, поточний ремонт внутрішньобудинкових систем багатоквартирного будинку згідно із Законом України «Про житлово-комунальні послуги», а також витрати, пов'язані із встановленням, обслуговуванням та заміною вузлів комерційного обліку води.

Включення ВКП «ФОРТУНА» вартості послуг з опломбування засобів обліку холодної води до тарифу на послуги з централізованого водопостачання

може призвести до ущемлення інтересів споживачів, оскільки це призводить до завищення вартості послуг з централізованого водопостачання в цілому.

Окрім цього, включення ВКП «ФОРТУНА» вартості послуг з опломбування засобів обліку холодної води до тарифу на послуги з централізованого водопостачання призводить до того, що споживачі змушені оплачувати вартість послуг з опломбування щомісячно, при тому, що ця послуга надається лише при взятті на абонентський облік засобів обліку холодної води або після проведення перевірки засобу обліку холодної води.

Таким чином, включення вартості послуг з опломбування засобів обліку холодної води до тарифу на послуги з централізованого водопостачання є безпідставним та таким, що не відповідає чинному законодавству.

ВКП «ФОРТУНА» листом від 24.09.2021 № 57 (вх. від 24.09.2021 № 5631) зазначило, що тариф не змінювався. Надана інформація свідчить про те, що споживачі продовжують сплачувати вартість послуг з опломбування засобів обліку холодної води у складі тарифу на послуги з централізованого водопостачання.

Отже, порушення законодавства про захист економічної конкуренції ВКП «ФОРТУНА» не припинено.

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

Враховуючи наведене, дії ВКП «ФОРТУНА», які полягають включення вартості послуг з опломбування засобів обліку холодної води до тарифу на послуги з централізованого водопостачання, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем

на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Враховуючи зазначене та керуючись пунктом 10 частини п'ятої статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», підпунктом 13 частини першої пункту 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає **ВКП «ФОРТУНА»** такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Припинити дії, які полягають у включенні вартості послуг з опломбування засобів обліку холодної води до тарифу на послуги з централізованого водопостачання, та містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку централізованого водопостачання, усунення причин виникнення цього порушення і умов, що йому сприяють.

Про виконання рекомендацій повідомити територіальне відділення в 2-місячний строк з дня їх отримання із наданням копій підтверджуючих документів.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції **закривається**.

Головуючий колегії

Владислав РУМ'ЯНЦЕВ